CLIL, overgange, flersprogethed – udfordringer og potentialer

Petra Daryai-Hansen, lektor i fremmedsprogsdidaktik

Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet

1. Hvad er CLIL?

2. Hvordan kan vi arbejde med CLIL på tværs af uddannelsesniveauer?

3. Hvordan kan vi sammentænke CLIL og en flersprogethedsdidaktisk tilgang?

- Syv udfordringer
- Potentialer, primært synliggjort ved konkrete praksisanbefalinger

Centralt udgangspunkt for mit oplæg:
Projekt ved European Centre for Modern Languages, Europarådet (2020-2023), www.ecml.at/CLILLOTEtransitions

HOME > PROGRAMME > PROGRAMME 2020-2023 > CLIL IN LANGUAGES OTHER THAN ENGLISH

CLIL in languages other than English – Successful transitions across educational stages

TRANSITIONS

Min projektledelse støttes derudover af Det Nationale Center for Fremmedsprog.

Project team

Associate partners

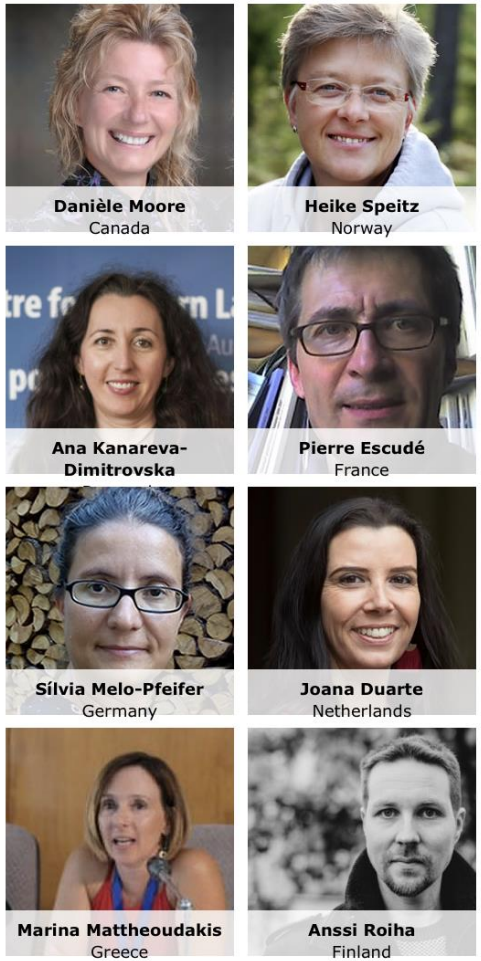

CLIL LOTE netværk

*organiseret i otte arbejdsgrupper

*ca. 60 deltagere, 28 lande

1. Hvad er CLIL?

‘CLIL is a tool for teaching and learning of content and language.

The essence of CLIL is integration. The integration has a dual focus:

- Language learning is included in content classes [...]
- Content from subjects is used in language-learning classes’

(Mehistö, Marsh & Frigols, 2008, s. 11)

CLIL – en bred definition

Snæver definition: CLIL i de andre fag

– ‘Hard’ CLIL (Bentley, 2010)

Bred definition: CLIL i de andre fag **og i sprogundervisningen**

– ’Soft’ CLIL (Bentley, 2010)

Udfordring 1:
Content **and English** Integrated Learning (C**E**IL)

'Although **the first 'L' in CLIL is meant to stand for any language**, it would be an extreme case of denial to claim that this is also the case in reality. CLIL languages tend to be recruited from a small group of prestigious languages, and outside the English-speaking countries, **the prevalence of English as CLIL medium is overwhelming**.'

(Dalton-Puffer, 2011, s. 183)

Coordinating Centre Cyprus

CLIL-LOTE-START, ECML (Haataja et al., 2011, s. 4)

‘The translation of CLIL into classroom practice as well as its further Development […] have been **mainly restricted to English-language contexts**.

This is despite the fact that the promotion of **Languages Other Than English (LOTE) is a primary objective for language teaching in schools and one of the main aims of European language policy**.’

2021: projektets spørgeskemaundersøgelse med afsæt i Eurydice rapporter (2006, 2017)

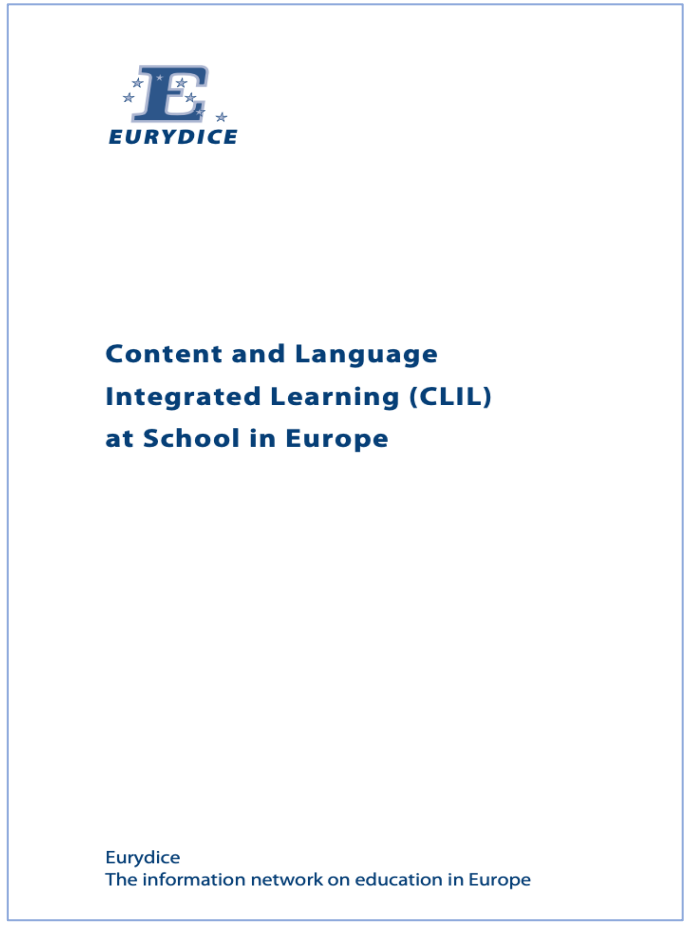

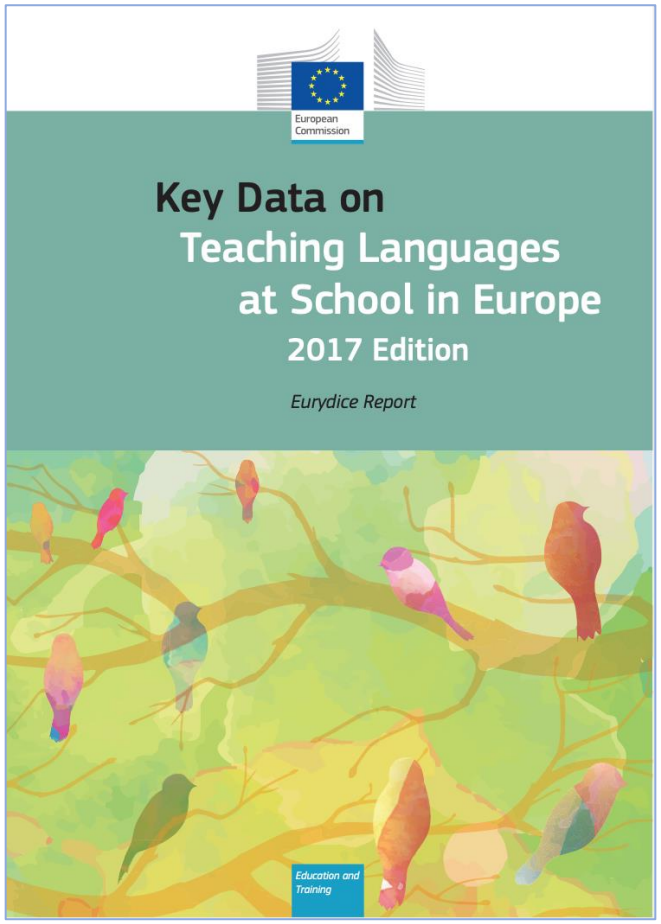

Spørgeskemaundersøgelse (2021)

Besvaret af eksperter udpeget af *ECML Member State Representations* i forår 2021

Respondenter i alt: 38
Seks lande: flere respondenter
Respondenten med den længste svartid blev valgt

29 respondenter/lande
Gennemsnitlig svartid: 34 min.

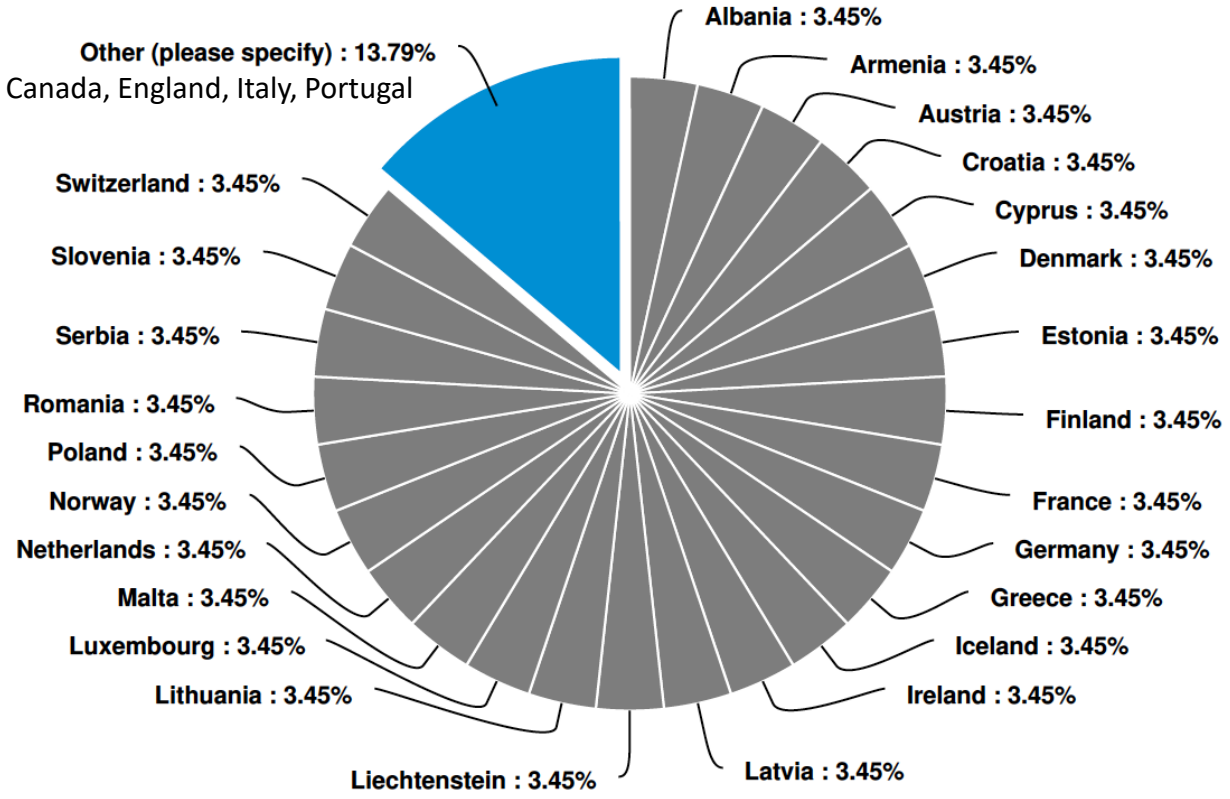

Spørgeskemaets opbygning

Section 1: CLIL in languages other than English (CLIL LOTE)

Section 2: TRANSITIONS IN THE CURRICULUM

Section 3: TRANSITIONS IN CLIL LOTE

Section 4: CLIL LOTE AND PLURALISTIC APPROACHES

Section 5: CLIL LOTE NETWORKS

- Lukkede og åbne spørgsmål
- Deskriptiv statistik (Holcomb, 1997) og kvalitativ indholdsanalyse (Mayring, 2014)

Spørgeskemaundersøgelsens centrale resultater – udfordring 1-3:

1. CLIL findes kun i meget begrænset omfang på andre sprog end engelsk.

2. Der arbejdes sjældent med overgange mellem uddannelsesniveauer.

3. CLIL forbindes næsten aldrig med en flersprogethedsdidaktisk tilgang.

Spørgeskemaundersøgelsens centrale resultater – udfordring 1-3:

1. **CLIL findes kun i meget begrænset omfang på andre sprog end engelsk.**

2. Der arbejdes sjældent med overgange mellem uddannelsesniveauer.

3. CLIL forbindes næsten aldrig med en flersprogethedsdidaktisk tilgang.

To your knowledge, to what extent is CLIL LOTE implemented in your country?

To a (very) small extent

Answer	Count	Percent	20%	40%
To a great extent	2	6.9%		
To a moderate extent	3	10.34%		
To a small extent	11	37.93%		
To a very small extent	12	41.38%		
Not at all	1	3.45%		
I don't know.	0	0%		
Total	**29**	**100%**		

I sprogundervisningen

Answer	Count	Percent	20%	40%
To a great extent	2	6.9%		
To a moderate extent	4	13.79%		
To a small extent	8	27.59%		
To a very small extent	12	41.38%		
Not at all	3	10.34%		
I don't know.	0	0%		
Total	**29**	**100%**		

I andre fag

To your knowledge, what is the status of CLIL LOTE provision in your country? (multiple answers are possible)

CLIL is provided by some teachers in mainstream education and in some private schools/universities

Answer	Count	Percent	20%	40%
CLIL LOTE is provided as part of mainstream education.	5	11.9%		
CLIL LOTE is provided by some teachers in mainstream education (schools/universities).	16	38.1%		
CLIL LOTE is provided in some private schools/universities.	10	23.81%		
CLIL LOTE is provided within pilot projects .	6	14.29%		
No CLIL LOTE provision	2	4.76%		
I don't know.	3	7.14%		
Total	**42**	**100%**		

I sprogundervisningen

Answer	Count	Percent	20%	40%
CLIL LOTE is provided as part of mainstream education.	4	11.43%		
CLIL LOTE is provided by some teachers in mainstream education (schools/universities).	13	37.14%		
CLIL LOTE is provided in some private schools/universities.	8	22.86%		
CLIL LOTE is provided within pilot projects .	7	20%		
No CLIL LOTE provision	2	5.71%		
I don't know.	1	2.86%		
Total	**35**	**100%**		

I andre fag

Kommentarer

[112294858] ‘There is (almost) 0 knowledge about CLIL.’

Udfordring 4-6:
Eksperterne fremhæver tre faktorer, der gør det vanskeligt at implementere CLIL på andre sprog end engelsk

- at der ikke er tilstrækkelig mange lærerne, der er uddannet til at bruge denne tilgang / at CLIL ikke er en del af læreruddannelsen;
- at undervisningstraditioner gør det vanskeligt at bruge denne tilgang, fordi traditionerne ikke lægger op til, at der bygges bro mellem sprog og andre fag;
- at der mangler undervisningsmateriale og grundlæggende information om, hvordan man kan implementere denne tilgang.

(Daryai-Hansen & Lindemann, 2021, s. 25)

Potentialer: *What do you think are the key aims of CLIL LOTE in your country? (multiple answers are possible)*, i andre fag

Answer	Count	Percent	20%
Socio-economic aims	12	13.19%	
Socio-cultural aims	13	14.29%	
General educational aims: learning ability, motivation, transversal competences	16	17.58%	
Language-related aims: language proficiency in one target language	18	19.78%	
Language-related aims: language awareness, plurilingualism	14	15.38%	
Content-related aims	13	14.29%	
No CLIL LOTE provision	4	4.4%	
I don't know.	1	1.1%	
Total	**91**	**100%**	

2. Hvordan kan vi arbejde med CLIL på tværs af uddannelses-niveauer? – vertikale overgange

- en systematisk tilgang i stedet for isolerede aktiviteter (en underviser, en (privat)skole, …)
- at tage højde for institutionelle/sociokulturelle og kognitive overgange (Gueudet et al., 2016)
- et udviklingsfelt (Chambers, 2020, s. 69)

Spørgeskemaundersøgelse, kommentarer – vertikale overgange

[112287793] ’There are so few examples of CLIL LOTE that meaningful transitions are difficult to establish.’

Hvordan kan overgange på tværs af uddannelses-niveauer understøttes?

Projektets otte arbejdsgrupper

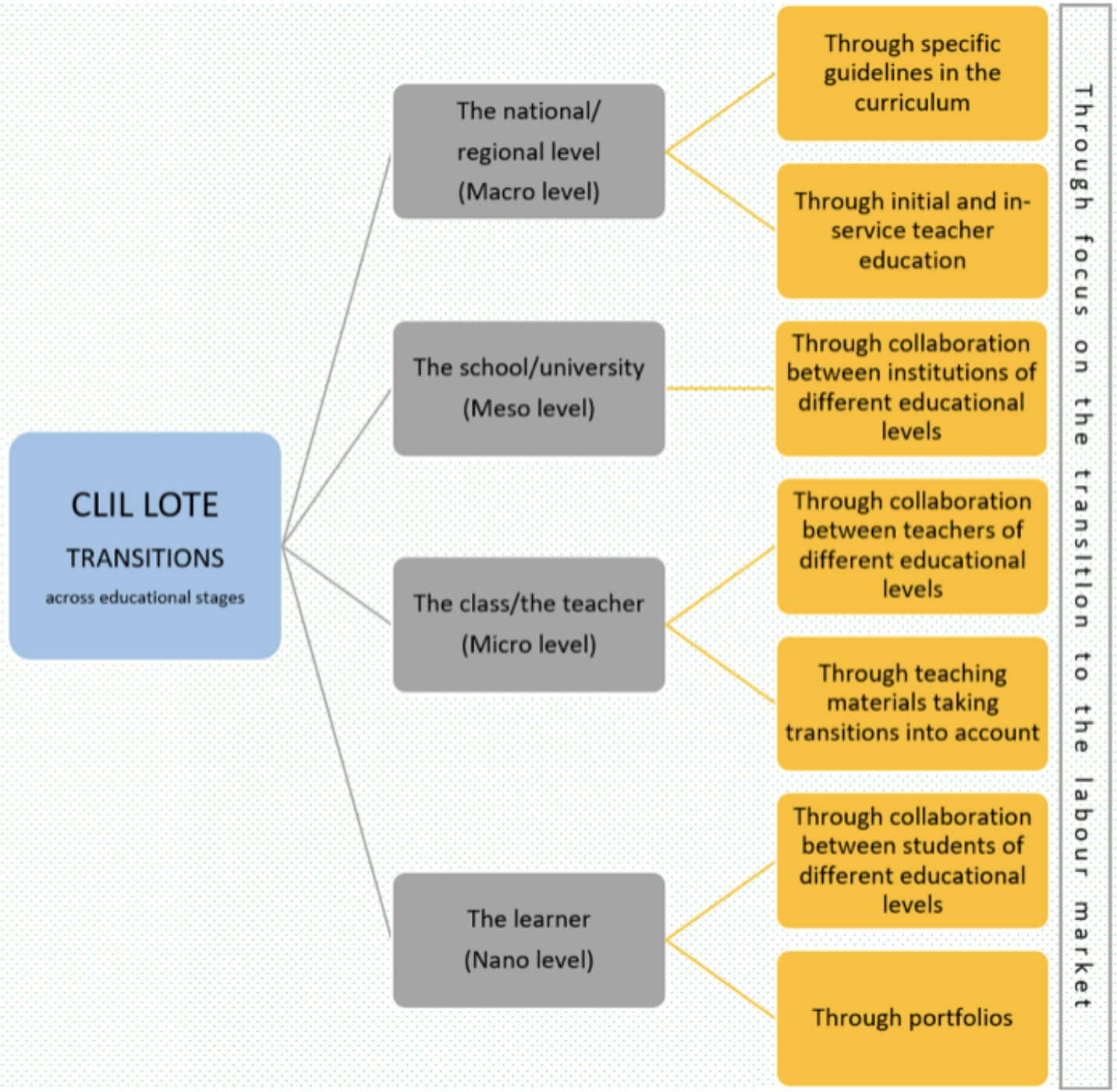

To udvalgte arbejdsgrupper – undervisningsmateriale

Arbejdsgruppe 1: Language descriptors

‘Language descriptors for migrant and minority learners' success in compulsory education’ (ECML, 2012-2015, coordinator: Eli Moe, Universitet i Bergen, Norway)

https://www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/LanguageDescriptors/tabid/1800/language/en-EN/Default.aspx

Arbejdsgruppe 2: Pluriliteracies

‘A pluriliteracies approach to teaching for learning’ (ECML, 2016-2019, coordinator: Oliver Meyer, Johannes Gutenberg-Universität, Germany)

https://pluriliteracies.ecml.at

Arbejdsgruppe 1: ‘Language descriptors’

English writing - Descriptors for writing in history/civics and mathematics

	Mostly relevant for history/civics
	Mostly relevant for mathematics

	A2	B1	B2
Describe	Can write very short, basic descriptions of events and activities.	Can pass on information and briefly describe events, observations and processes. Can briefly describe a visual representation (a graph, a figure, a table, a drawing etc.), pointing out important features. Can describe how s/he is thinking when solving a task in a straightforward way.	Can pass on detailed information. Can give clear detailed descriptions of events, observations and processes. Can describe a visual representation (a graph, a figure, a table, a drawing etc.) in in detail, pointing out both important features and significant details. Can describe in detail how s/he is thinking when solving a task.
Explain	Can explain how to do something or what has been done in a simple way.	Can explain and give reasons for why things, related to history/ civics or mathematics, are the way they are, and why something is a problem in a straightforward way.	Can explain different phenomena (for instance historical or mathematical processes), results or views on topical issues clearly. Can give the advantages and disadvantages of various solutions and options.
State facts, outline, give an account of something	Can make brief statements about subject related issues.	Can give a short account of plans and actions. Can give a brief outline of an issue or a problem.	Can give an account of or outline an issue or a problem clearly.
Express opinions, discuss	Can express in a simple way, what s/he thinks about something, or whether s/he is for or against something.	Can explain in writing why s/he is for or against something in a straightforward way.	Can discuss subject related concepts and issues in detail, for instance democracy, the relationship between love and sexuality (history/civics) or solutions to mathematical problems or different ways of presenting data.
Express arguments, prove	Can briefly and in a simple and basic way, give some reasons for what s/he has done or will do in a subject related context.	Can give straightforward arguments for something, for instance solutions to a mathematical problem, or reasons for different attitudes to current issues	Can build a proof by stating arguments step by step in a structured and logical way that supports the final conclusion. Can express (in writing) evidence for conclusions drawn.

Arbejdsgruppe: ‘Language descriptors’

- Koordinator: Marina Mattheoudakis
- Konsulent: Eli Moe

Det oprindelige projekt:

Andetsprogsdidaktik, matematik og historie/samfundsfag, A2-B2

Videreudvikling :

Sprogdidaktik generelt, +A1/Pre-A1, C1/2

Oversættelse af deskriptorer til andre sprog end engelsk

Arbejdsgruppe 2: ‘Pluriliteracies’

‘Cognitive discourse functions’

(based on Dalton-Puffer)

- på alle niveauer
- skal tilpasses niveauerne

(Meyer et al., 2015, s. 8)

Lego-analogi (Meyer et al., 2015, s. 5)

Genre Level / Literacy Level	Micro-Level (i.e. cause and effect)	Meso-Level (i.e. explanation)	Macro-Level (i.e. lab report)
Novice			
Intermediate			
Advanced			

Compared to a novice, a more advanced student should:

- know more facts about any given topic
- have a deeper conceptual understanding of the specific subject content
- have a better command of subject specific procedures/skills and strategies

Arbejdsgruppe: ‘Pluriliteracies’

- Koordinator: Ana Kanareva-Dimitrovska
- Konsulent: Oliver Meyer

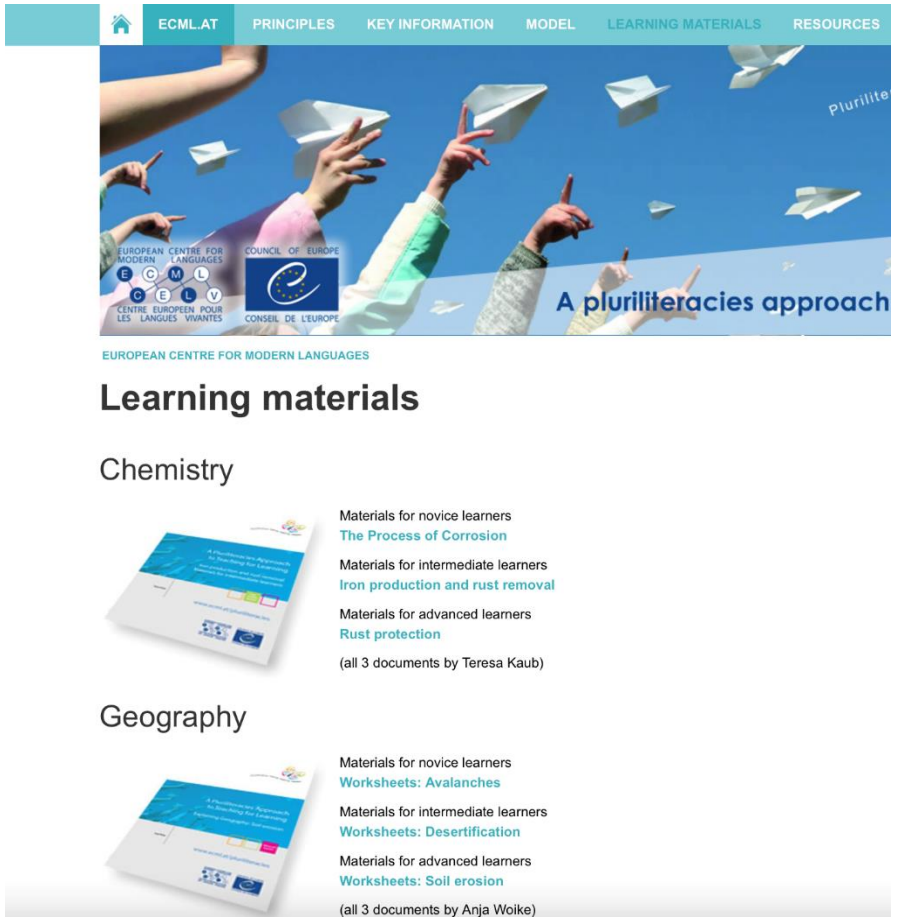

Det oprindelige projekt:
Undervisningsmaterialer på tværs af niveauer (*novice, intermediate, advanced*), dog med fokus på engelsk

Videreudvikling:
- ‘Novice level’ tilpasses (pre-A1/A1)
- Materialet oversattes om muligt til andre sprog

Fælles retningslinjer for CLIL i andre sprog end engelsk mhp. at kunne arbejde med CLIL på tværs af uddannelsesniveauer

- Brug CLIL mhp. at styrke andre sprog end engelsk (se fx. Haataja et al., 2011)
- Brug CLIL både i sprogundervisningen og i andre fag (se fx. Mehistö et al., 2008)
- Definer læringsmål både for den sproglige og den indholdsmæssige dimension (se fx. LANQUA/CLIL, Räsänen, 2008)
- Styrk de lærendes motivation ved at fokusere på læringsmiljøet, de lærendes engagement og deres identitetskonstruktioner som lærende (Coyle, 2011; Bower, 2019)
- Integrer CLIL på alle uddannelsesniveauer og tilpas CLIL til det respektive uddannelsestrin (se fx. Meyer et al., 2015, s. 4)
- Byg bro mellem uddannelsesniveauerne (se fx. Beacco et al., 2016, s. 48)
- Definer CLIL som en del af den interkulturelle læring (se fx. 4Cs Framework, Coyle, 2006; Meyer et al., 2015, s.3)
- Etabler et sammenspil mellem CLIL og flersprogethedsdidaktikken (Content and LanguageS Integrated Learning, CLsIL, se fx. ConBat+ projektet)

Opmærksomhedstest

https://www.youtube.com/watch?v=IGQmdoK_ZfY

Selektiv opmærksomhed

https://www.youtube.com/watch?v=IGQmdoK_ZfY

Selektiv opmærksomhed, udfordring 7: Empirisk forskning viser at det er en udfordring at fokusere både på sprog og fagligt indhold (‘dual focus’)

‘Det er centralt at holde fast i, at den fagintegrerede, indholdsbaserede fremmedsprogsundervisning **skal fremme elevernes kommunikative kompetencer på målsproget** og at eksplicitere den særlige didaktiske opgave med at **balancere mellem sprogdelen og indholdsdelen af undervisningen**.’ (Tranekjær et al., 2015, s. 127)

‘Definer læringsmål både for den sproglige og den indholds-mæssige dimension’
– ‘The Language Triptych’ (Coyle, Hood & Marsh, 2010, s. 36)

***Det faglige sprog*:** Det sprog, der er relateret til et emne

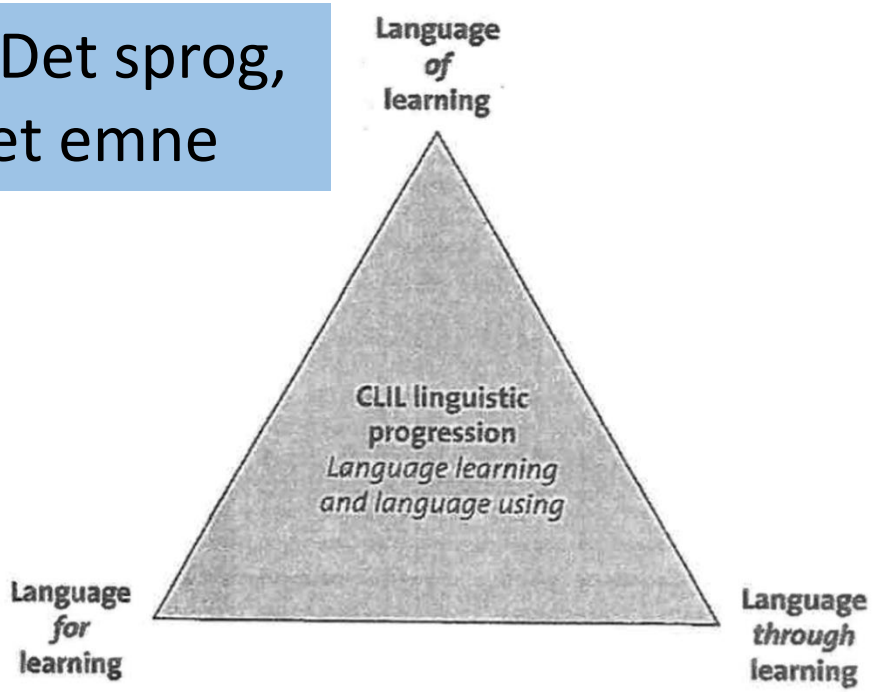

Sprog til læring: Det sprog, de lærende har behov for, lige meget hvilket emne de arbejder med

***Sprog gennem læring*:** Det sprog, de lærende tilegner sig gennem de sproglige behov, der opstår i deres selvstændige brug af sproget

Fælles retningslinjer for CLIL i andre sprog end engelsk mhp. at kunne arbejde med CLIL på tværs af uddannelsesniveauer

- Brug CLIL mhp. at styrke andre sprog end engelsk (se fx. Haataja et al., 2011)
- Brug CLIL både i sprogundervisningen og i andre fag (se fx. Mehistö et al., 2008)
- Definer læringsmål både for den sproglige og den indholdsmæssige dimension (se fx. LANQUA/CLIL, Räsänen, 2008)
- Styrk de lærendes motivation ved at fokusere på læringsmiljøet, de lærendes engagement og deres identitetskonstruktioner som lærende (Coyle, 2011; Bower, 2019)
- Integrer CLIL på alle uddannelsesniveauer og tilpas CLIL til det respektive uddannelsestrin (se fx. Meyer et al., 2015, s. 4)
- Byg bro mellem uddannelsesniveauerne (se fx. Beacco et al., 2016, s. 48)
- Definer CLIL som en del af den interkulturelle læring (se fx. 4Cs Framework, Coyle, 2006; Meyer et al., 2015, s.3)
- Etabler et sammenspil mellem CLIL og flersprogethedsdidaktikken (Content and LanguageS Integrated Learning, CLsIL, se fx. ConBat+ projektet)

3. Hvordan kan vi sammentænke CLIL og en flersprogethedsdidaktisk tilgang?

Udfordring 1-3:

1. CLIL findes kun i meget begrænset omfang på andre sprog end engelsk.
2. Der arbejdes sjældent med overgange mellem uddannelsesniveauer.
3. **CLIL forbindes næsten aldrig med en flersprogethedsdidaktisk tilgang.**

To your knowledge, to what extent are pluralistic approaches implemented in CLIL LOTE in your country?

To a very small extent, not at all

Answer	Count	Percent
To a great extent	2	9.09%
To a moderate extent	3	13.64%
To a small extent	4	18.18%
To a very small extent	8	36.36%
Not at all	4	18.18%
I don't know.	1	4.55%
Total	**22**	**100%**

I sprogundervisningen

Answer	Count	Percent
To a great extent	1	4.55%
To a moderate extent	4	18.18%
To a small extent	3	13.64%
To a very small extent	10	45.45%
Not at all	4	18.18%
I don't know.	0	0%
Total	**22**	**100%**

I andre fag

‘Pluralistiske tilgange til sprog’: at inkludere mere end ét sprog / én sproglig varietet (Daryai-Hansen, Drachmann, Krogager, forthcoming – med afsæt i Candelier et al., 2010)

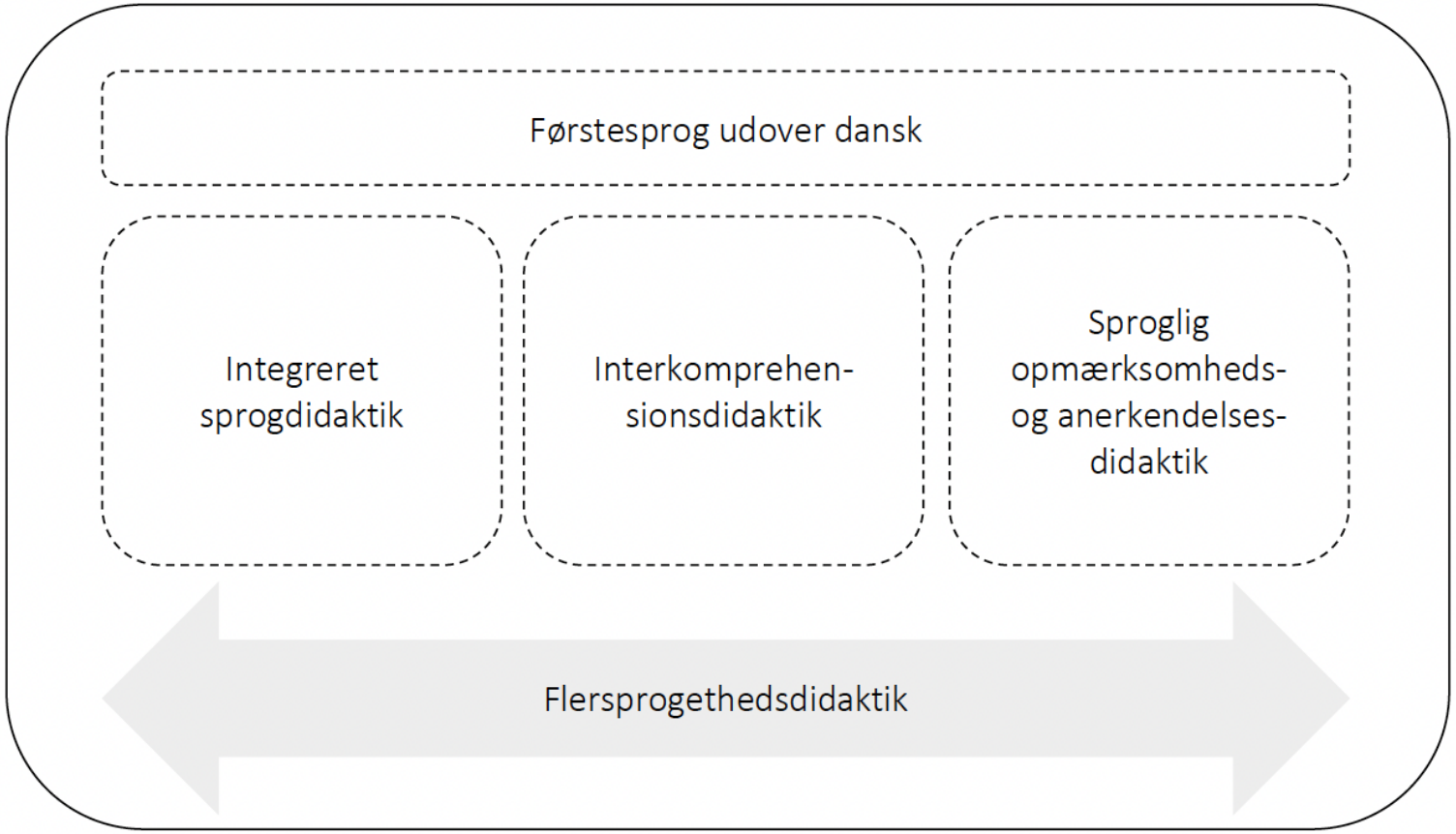

Centrale vertikale og horisontale overgange i vores CLIL-projekt (model udviklet med afsæt i FörMig-projektet, se bl.a. Beacco et al. 2016, s. 49)

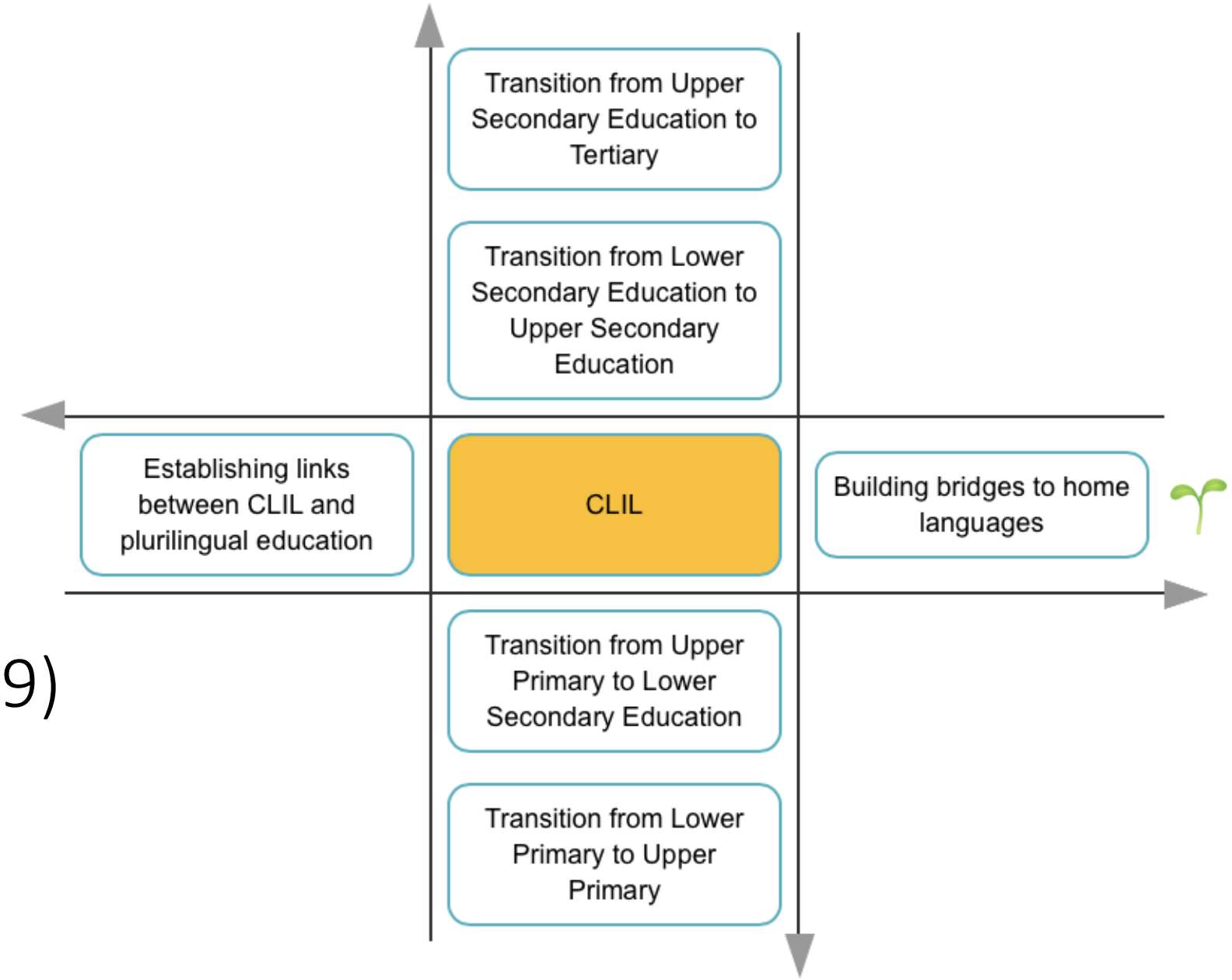

Arbejdsgruppe: CONBAT+ 🌱

CONBAT+

CONTENT BASED TEACHING + PLURILINGUAL/CULTURAL AWARENESS

ConBat | Training Kit | Didactic Units | Resources

16	**A symphony of fractions**	Oriol Pallarés & Carlota Petit	mathematics, music	12 - 18	EN	W PDF	W PDF
17	**Droits de l'homme**	Áine Furlong	éducation civique, sociale et politique	13 - 15	FR	W PDF	W PDF
18	**Parasites**	Anu Parts & Mare Kallas	biology, art, geography	13 - 15	EN	W PDF	W PDF
19	**Explorers**	Pia Berg	art, biology, geography, history, mathematics, technology	13 - 18	EN	W PDF	W PDF
20	**Our beautiful earth: A view from space**	Angeliki Deligianni & Sofia Avtzoglou	geography, natural sciences	14 - 16	EN	W PDF	W PDF
21	**Yoghurt**	Anu Parts & Mare Kallas	biology, chemistry	14 - 16	EN	W PDF	W PDF
22	**Body part Mathematics**	Marie Hofmannová	mathematics	15 – 16	EN	W PDF	W PDF
23	**Science and Scientists**	Anu Parts	science, geography, art	15 - 17	EN	W PDF	W PDF
25	**Le fonctionnement de l'oeil humain**	Marek Zajac & Magdalena Zaboklicka	biologie	16 -17	FR	W PDF	W PDF
26	**Identidades, familia, muros y lenguas**	Mercè Bernaus	sciencias sociales, historia, arte	16 - 18	ES	W PDF	W PDF

Videreudvikling, bl.a.

- Fra gymnasiale uddannelser til universitetet

Et eksempel fra den danske kontekst

Sprogprofiler på Roskilde Universitet

Et tilbud til dig, der vil kombinere sprog- og kulturlæring med dit bachelorstudie

RUC´s sprogprofiler er et tilbud for bachelorstuderende, som har lyst til at kombinere det almindelige bachelorstudie med fremmedsprog- og kulturlæring. Sprogprofilerne udbydes i sprogene fransk, spansk og tysk.

Med en sprogprofil får du udbygget dine sprogfærdigheder i det pågældende sprog, udvidet din kulturforståelse og dine formidlingskompetencer og tilført dit studie et holistisk internationalt udsyn. Du får mulighed for at:

- Beskæftige dig med din interesse for sprog, samfund og kultur.
- Bygge videre på dine sprogfærdigheder fra ungdomsuddannelse, udlandsophold og lign.
- Blive vidensformidler på flere sprog og mellem flere kulturer.
- Lære fremmedsprog med vægt på læsestrategier og informationssøgning.
- Indgå i et dynamisk studiemiljø.
- Kvalificere dig til praktik- og udvekslingsophold.
- Tilegne dig kompetencer efterspurgt af arbejdsmarkedet.

CLIL og *translanguaging* (Daryai-Hansen et al., 2017) 🌱

‘In the profiles program, the students are “explicitly asked to use t*ranslanguaging* (García, 2009) in order to enhance their *languaging* (Jørgensen, 2010); in other words, they are invited to use translanguaging strategies in order to achieve interactional and social aims’ (Daryai-Hansen et al., 2017: 30).

Evalueringsseminar på 1. semester

S:	Hvis der er okay med jer, at jeg skifter mellem tysk og dansk?
Ss & L:	Ja!

Sprogprofiler: CLIL og translanguaging

Evalueringsseminar på 1. semester:

- De studerende behøver ikke at tale på tysk.
- De fleste vælger at kommunikere på tysk, fordi de må arbejde med *translanguaging*

S: Dann, dann kommt so eine Entehrung, aber. . . . *Jeg siger det på dansk*, hvis man på de store sådan regimer, hvor befolkningen har være undertrykt ...

Evaluering – studerende

- ‘Jeg blander sprogene, hvilket helt klart er den mest optimale løsning for mig, hvis jeg skal kunne bruge tysk.’
- ‘Det [*translanguaging*] kan jeg ret godt lide. . . . Hvis man ikke har mulighed for at blande sprogene, går man tit i stå og tør ikke prøve.’

Hvis du vil læse mere:

Daryai-Hansen, Moore, Pearce, Oyama, ‘Fostering Students’ Decentring and Multiperspectivity: A Cross-Discussion on Translanguaging as a Plurilingual Tool in Higher Education’

In: Bojsen, Daryai-Hansen, Holmen, Risager (under udgivelse)

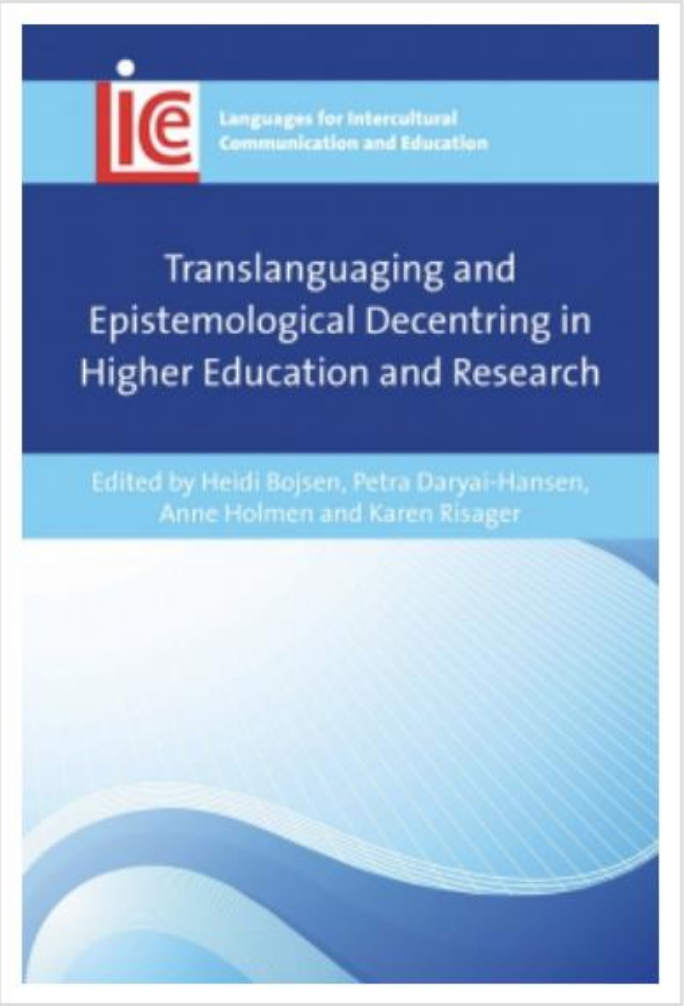

Hvis du vil høre mere:

From Early Childhood to Adulthood: Transitions, Continuity, and Disruptions in Plurilingual Education

The 10th International Conference of the Education and Linguistic and Cultural Diversity Association (EDiLiC) will take place in-person at the University of Copenhagen, Denmark, on 28-30 June 2023.

Kollaborative plenaroplæg:

- Britta Hufeisen & Anne Holmen
- Heike Speitz, Tom Steffensen, Anne Pitkänen-Huhta & Åsta Haukås
- Nathalie Auger & Danièle Moore
- Petra Daryai-Hansen, Natascha Drachmann & Line Krogager Andersen
- Sílvia Melo-Pfeifer & Joana Duarte
- Ulrike Jessner & Line Møller Daugaard

https://engerom.ku.dk/english/calendar/10th-international-conference-of-the-association-edilic/

Spørgsmål, kommentarer?

petra.dhansen@hum.ku.dk
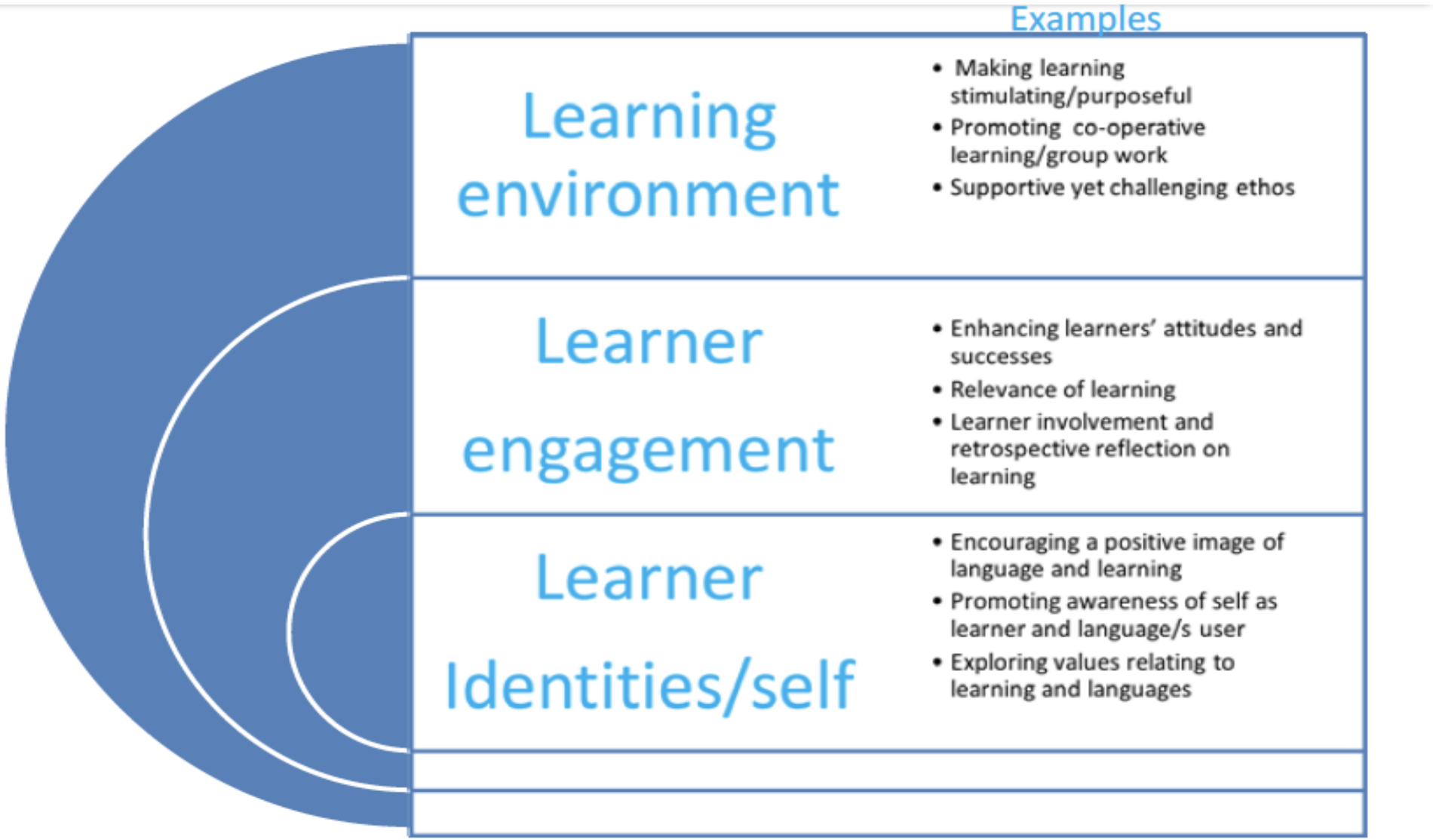
Coyles procesmodel for undersøgelse af motivation i CLIL-kontekster (Coyle, 2011, s.17)